

Висновки. Використання даного методу знаходження та побудови межі світлотіні дозволить учням знаходити велику тінь і велике світло на тілах любой форми при любому напрямі освітлення, під час малювання навчальних натюрмортів складених з предметів побуту.

Для більшої наочності на уроках малювання можна виготовити об'ємні моделі простих геометричних тіл з яких можна було б скласти в різних комбінаціях різні складні об'ємні фігури для вивчення запропонованої методики.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Крім проблеми знаходження лінії межі світлотіні на поверхні складних предметів під час тонового моделювання їх форми існує і проблема знаходження площі та форми полу тіні і світла на освітленій частині поверхні. Використовуючи запропонований вище метод, слід проаналізувати його можливості для вирішення згадуваної проблеми.

Література:

1. Аксенов К. Н. Рисунок. М., Плакат. 1987. – 192 с., ил.
2. Беда Г. В. основы изобразительной грамоты. М., Просвещение. 1981. – 239 с., ил.
3. Изобразительное искусство. 1 курс. Учебно-методическое пособие. Под ред. Унковского А. А. м., Просвещение. 1985. – 120 с., ил.
4. Пучков А. С. Методика работы над натюрмортом. М., Просвещение. 1982. – 160 с., ил.
5. Ростовцев Н. Н. Академический рисунок. М., Просвещение. 1973. – 303 с., ил.
6. Ткач Д. И. Архитектурное черчение. Киев. Будивельник. 1991. – 272 с., ил.
7. Школа изобразительного искусства. Вып. 2. Учебно-методическое пособие. Под ред. Йогансона Б. В. и др. М., Изобразительное искусство. 1988. – 160 с., ил.

КОЛЬОРОЗНАВСТВО В СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Дутчак І. І.

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Анотація. В статті розкрито особливості викладання кольорознавства у вищих педагогічних навчальних закладах у структурі ступеневої підготовки вчителя образотворчого мистецтва. Визначено основні завдання курсу і представлена програма.

Ключові слова. фахова підготовка, образотворче мистецтво, кольорознавство, живопис.

Анотація. Дутчак І.І. Цветоведение в структуре подготовки учителя изобразительного искусства. В статье раскрыты особенности преподавания цветоведения в высших педагогических учебных заведениях в структуре подготовки учителя изобразительного искусства. Определены основные задания курса и представлена программа.

Ключевые слова. профессиональная подготовка, изобразительное искусство, кольорознавство, живопись

Annotation. Dutchak I.I. The theory of color in structure of preparation of the teacher of the fine arts. In article features of teaching of the theory of color in the supreme pedagogical educational institutions in structure of preparation of the teacher of the fine arts are opened. Definitely the basic tasks of a rate the program also is submitted.
Key words. Vocational training, the fine arts, the theory of color, painting

Постановка проблеми. Людина сприймає світ в кольорі. Неперервна зміна кольорових відчуттів супроводжує його на протязі всього життя. Всі види образотворчого і прикладного мистецтва широко використовують можливості впливу кольору на людину. Сучасна наука орієнтує на те, що колір – це властивість предмета викликати певні зорові відчуття в залежності від хвиль сонячного спектра, які відбиває цей предмет. Зважаючи на те, що сприймання і відтворення кольору, кольорової палітри вимагає систематичного тренування і порівняння, ми можемо виділити педагогічний аспект зазначеної проблеми [4]. Необхідно пам'ятати те, що так само як вчити рахувати, читати і писати, потрібно вчити сприймати і розуміти кольори. І чим раніше починати цей процес, тим більшого успіху досягає глядач. Покликані вирішувати ці питання в загальноосвітній школі вчителі образотворчого мистецтва. Саме це окреслює проблему кольорознавчої підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Утвердження особистісно орієнтованого підходу у сучасній професійній педагогіці зумовлює переосмислення сутності і структури змісту професійної педагогічної освіти і спрямування його на розвиток індивідуально-психологічних, творчо-педагогічних та соціально-культурних підвалин особистості майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. За таких умов зміст підготовки вищезначеного педагога розуміється вже не лише як система наукових знань, практичних умінь і професійних навичок, а також як педагогічно адаптований соціальний досвід людства сприймання і відображення оточуючого [5].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями змісту та особливостей викладання кольорознавства в вищих навчальних закладах займалися Л.Бичкова, К.Воробйова, А.Пташко.

Результати дослідження. В умовах ступеневої підготовки вчителя образотворчого мистецтва структурним компонентом виділяється навчальна дисципліна «Кольорознавство». Вона виступає науково-практичною базою подальшої живописної майстерності художника-педагога. Викладається дисципліна протягом першого семестру другого курсу в комплексі з іншими навчальними профільними предметами. Реалізація такого підходу уможливорюється на основі збагачення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів мистецьких дисциплін колористичним компонентом, що охоплює як самі різновиди мистецтв, так і адаптовані до вимог вивчення певного навчального предмета елементи знань про колір [3].

Таким чином, необхідним структурним компонентом підготовки майбутнього вчителя образотворчого мистецтва в умовах ступеневої освіти виступає кольорознавство, що визначає такі професійні пріоритети:

- наукова основа кольорознавства;
- системне об'єднання матеріалу кольорознавства з іншими професійно-орієнтованими або спеціальними предметами;
- орієнтація кольорознавства на практичну художньо-творчу і педагогічну діяльність;
- тісний взаємозв'язок з загальною психологією та психологією художньої творчості.

З огляду на зазначене, нами виявлені основні напрями подальшої розробки великої кількості питань розвитку кольорознавства в умовах ступеневої освіти.

Образотворче мистецтво – один з найважливіших предметів у школі, адже в процесі виховання та творчого розвитку особистості саме урок образотворчого мистецтва відіграє значну роль, допомагаючи увійти в світ творчості та краси й прилучитися до скарбів художньої культури. Образотворче мистецтво справляє чи не найефективнішу дію на людину, бо завдяки своїй універсальності плідно розвиває її емоційно-чуттєву сферу, поглиблює знання, інтенсифікує візуальний і сенсорний досвід, формує загальну та естетичну культуру.

В процесі занять майбутній вчитель образотворчого мистецтва вчиться бачити і розуміти прекрасне як в оточуючому житті, так і в творах мистецтва. В студентів формується емоційно-естетичне відношення до об'єктів та явищ. За допомогою олівця та пензля вони привчаються створювати прекрасне. Важлива роль образотворчого мистецтва в ідейному, моральному, естетичному вихованні студентів, в пізнанні ними дійсності. Заняття образотворчим мистецтвом виступають як діяльний засіб розвитку творчої уяви та зорової пам'яті, просторових уявлень, художніх здібностей, образотворчих вмінь і навичок, вольових властивостей, якостей особистості студента, його індивідуальності.

Курс "Кольорознавство" – одна з навчальних дисциплін, яка є частиною профільної повної загальної середньої освіти у підготовці кваліфікованого вчителя образотворчого мистецтва. Предмет – складова частина загально художнього і естетичного виховання студентів педагогічних інститутів художнього профілю.

Основні завдання навчального предмету "Кольорознавство":

- розвиток художньо-естетичного сприймання студентів;
- розвиток практичних вмінь і навичок у користуванні акварельними та гуашевими фарбами;
- формування вмінь колористично аналізувати твори мистецтва, відчувати кольорову гаму предметного середовища та творів мистецтва.

Курс охоплює теоретичну і практичну частини. Теоретична база сприяє осмисленому виконанню практичних завдань, готує студентів до професійно-якісного виконання живописних робіт у акварельній та гуашевій техніках. Мета практичної частини – закріпити теоретичні знання з основ кольорознавства, залучити студентів до творчої роботи.

Процес формування у майбутніх учителів образотворчого мистецтва базових знань з кольорознавства може бути ефективним за умов:

- науково обгрунтованого відбору змісту цих знань на основі критеріїв повноти розкриття положень теорії колористики, професійної значущості та доступності;
- спеціально організованої кольорознавчої підготовки, яка забезпечується впровадженням викладання на факультетах дисципліни „Педагогічне кольорознавство”;
- комплексного використання засобів навчально-методичного забезпечення процесу формування базових знань; технології повного засвоєння, адаптованої до умов викладання цієї дисципліни на факультетах образотворчого мистецтва; багатокритеріальної системи оцінювання результатів навчальної діяльності [1].

Кольоросприймання, виступаючи засобом пізнання світу і його естетичного освоєння, об'єднує в собі процеси логічного і образного осмислення дійсності. Тому воно може використовуватися як унікальний засіб розвитку абстрактно-теоретичного і творчо-фантазійного мислення, що поряд з іншими факторами стимулює розвиток здатності до усунення між предметних бар'єрів, швидкого схоплення смислу, розпізнавання значущих критеріїв тощо. Особливо це актуально для майбутніх вчителів початкових класів, оскільки специфікою їх педагогічної діяльності є полідисциплінарність, що вимагає рівномірності розвитку всіх видів мислення. Розширення досвіду внаслідок оперування колористичними образами і символами служить основою для формування у майбутніх учителів панорамної антиципації [2].

Рекомендований розподіл годин за розділами курсу

№ п/п	Назва розділу та тем програми	Форма організації заняття	Обсяг навчальних годин	
			АУД	СРС
1	2	3	4	5
1	Семестр 3. Кольорознавство. Розділ 1. Основи кольорознавства. Живопис – мистецтво кольору. Матеріали живопису. Акварельні, гуашеві, темперні,	л	2	

	акрилові, олійні, анілінові фарби.			
2	Робота кольором. Вимоги до користування акварельними фарбами. Правила поводження з аквареллю.	л	2	1
3	Розділ 2. Техніко-практичні основи живопису акварельними та гуашевими фарбами. Виконання кольорових заливок акварельними фарбами.	л	2	
4	Виконання кольорових заливок акварельними фарбами за насиченістю.	п	2	1
5	Виконання кольорових заливок акварельними фарбами з поступовим переходом одного кольору в інший.	п	2	
6	Виконання кольорового кола по Гете. Кольорова система Рунге.	п	4	2
7	Виконання кольорового кола Освальда.	п	4	
8	Побудова кольорової піраміди.	п	4	2
9	Правила роботи гуашевими фарбами.	п	1	
10	Техніки роботи гуашевими фарбами.	п	1	
11	Техніки роботи акварельними фарбами.	п	4	2
12	Назви фарб та їх характеристика. Властивості фарб за світлостійкістю.	п	2	
13	Живопис в техніці Грिцайл.	п	6	2
	ВСЬОГО		32	10

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Кольорознавство (32 год., 6 лекційних, 26 практичних).

Розділ 1. Основи кольорознавства.

Наука про колір. Призначення кольористики. Історія кольорознавства. Природа кольору. Матеріали живопису. Характеристика акварельних, гуашевих, темперних, акрилових, олійних, анілінових фарб.

Вимоги до користування фарбами.

Розділ 2. Техніко-практичні основи живопису.

Правила роботи акварельними та гуашевими фарбами. Назви фарб.

Властивості фарб за світлостійкістю.

Орієнтовні завдання (акварельні та гуашеві фарби).

- Замалювати квадрати різними кольорами спектру.

- Виконання розтяжки кольору за насиченістю.

- Завдання на поступовий перехід кольору в колір.

- Виконання кольорових кіл Гете, Освальда. Виконання заливок кольорової системи Рунге та кольорової піраміди. Виконання нескладних живописних робіт в різних техніках акварелі та гуаші. Виконання роботи в техніці гризайль.

Висновки. Отже, кольорознавство в умовах ступеневої освіти посідає неабияке значення. Навчальна дисципліна сприяє розвитку унікальних форм творчого самовияву, формує ціннісні установки, підвищує рівень професійної майстерності майбутніх учителів. Об'єктивно впливаючи на формування колористичної культури, сприяє усвідомленню колірної гармонії, розумінню закономірностей композиції та функціонального призначення об'єктів, активно популяризує народні традиції. Зміст навчальної дисципліни тісно пов'язано з іншими спеціальними предметами, що сприяє усвідомленому засвоєнню як теоретичного матеріалу, так і розвитку практичних умінь та навичок художньо-творчої діяльності.

Література

1. Бичкова Л.В. Формування базових знань з кольорознавства в учителів початкових класів: Дис... канд. пед. наук – К., 1996. – 180с.
2. Візер В. Система цвета в живописи. Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2004. – 192 с.: ил.
3. Живопись: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр Владос, 2003. – 224 с., 32 с. ил.: ил.
4. Ермолаева-Томина Л.Б. Психология художественного творчества: Учебное пособие для вузов. – 2-е изд. – М.: Академический Проект: Культура, 2005. – 304 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна і мистецька: навчальний посібник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.

МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ УЯВИ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ейвас Л.Ф.

Криворізький державний педагогічний університет

Анотація. Досліджується вплив малювання з природи на розвиток творчої уяви школярів в умовах уроку та гуртка в декоративно-прикладній творчості. Визначаються шляхи подолання труднощів образотворчої діяльності (тематичне та декоративне малювання).

Ключові слова. малювання з природи (вивчення живої форми), образи уяви, реальні форми та декоративні.

Анотация. Эйвас Л.Ф. Рисование с природы как фактор развития творческого внимания школьников в процессе изобразительной деятельности. Исследуется влияние рисования с природы на развитие творческого